

doben zeló ribi „morski jež“, neprenehoma pripoveduje resnične in izmišljene dogodbe iz vojske na Laškem, in to v nemščini, da se Bog usmili. Prav tako se sliši, kakor da bi kdo škopo rezal ali pa kak voz po Ljubljanskem tlaku drdral. Če je mož tako nemščino v Lahe spuščal, potem je res, kar je pripovedoval, da so pred njim povsod bežali.

Tik mene sedi vojak, menda lovsk podčetrnik, čedne postave in inteligentnega obraza, njemu nasproti zeló „lična mlada gospodična belolična“, nekoliko „ocirana“ sicer, kar pa nič ne dě. S to gospico prične mladi lovski četnik kmalu tako živahen pogovor, da se njemu meni nasproti sedečemu očetu primerna zdi opomba (v nemškem jeziku tudi zeló hrastovem): „Ti, Marijca, jaz ne morem več tū sedeti. Sedi ti sem, grem jaz k oknu.“ Gospica, dasiravno vidno nerada, uboga, iz očesa mladega četnika pa zadene očeta pogled tako oster, kakor meč. Tako dobim jaz gospico za „vis-a-vis“ in sklenem brzo porabiti to po osodi mi naklonjeno srečo, da mi bo vsaj pot kratkočasnejša. Al gospica menda nevoljna nad očetom, da jej je prestrigel mikavni pogovor z mladim četnikom, zatisne oči in se dela, kakor da bi spala. Isto naredi mladi četnik, ki se nasloni ob steno, a moje bistro oko zapazi, da izpod na pol zatisnjenih obrvi švigajo ognjeni pogledi sēm ter tjē. Dobro, da so švigali memo mene in ne skoz mene, sicer — — človek je včasih s slame.

(Dalje prihodnjič.)

Narodopisne stvari.

Odkod Magjari (Ogri)?

Če tudi so Magjari leta 1848. in 1849., ko so se od Avstrije odtrgati in Habsburško cesarsko rodovino s prestola pahniti skušali, zeló glasoviti bili, in če tudi leta 1867. so po nesrečnem dualizmu Avstrijo razcepili na dvoje in se s tem zopet povzdignili na gospodovalni politični vrhunec v Avstriji, vendar niso skoro nikoli tako drzno in prepotentno se vĕdli kot dandanes, ko za Turke in njihovo barbarstvo kažejo take simpatije, da so gnjusoba vsemu svetu, ki ima še srce za človeštvo in civilizacijo.

Poglejmo tedaj malo v starodavno zgodovino tega naroda nazaj, da najdemo ključ tolike bratovske ljubezni Magjarov do Turkov. Se ve, da v našem listu ni prostora, o tem, od kod so Magjari? kaj več podati, kakor le nekoliko zgodovinskih črtic, te pa po izvirniku najboljem, namreč Mailathovi „zgodovini Magjarov“, ki je sam Magjar bil.

Magjari ali Madjari je prvotno ime Ogrov, katero si sami dajejo in s katerim se še zdaj sami najraje imenovane slišijo.

Še le l. 626. so Magjari znani postali, prišedši iz Azije. O tem pa, kje da je bila ondi prva njihova domovina, gredó si misli zeló navskriž. Najverjetnejše je, da so stanovali v okolicah Hvalinskega (Kaspiškega) morja, med reko Kama in pa Uralskim hribovjem.

Nekaka enakost, katero so nekateri hoteli najti med jezikom Finov in Magjarov, dala je povod misli, da so Magjari rodú Finskega.

Fessler in mnogi drugi pa trdijo, da Magjari so koleno velikega Turškega plemena. Po mislih nekaterih družih so nasledniki starih Partov.

Po večkratnem preseljevanji v Aziji so koncem 7. stoletja prišli v Evropo, kjer so posedli pokrajine med Dneprom in Donom ob reki Ingul v Katarinoslavu, sedanjí Ruski deželi. Tukaj so ostali čez 200 let, dokler jih niso pregnali Pečenegi. Pod vodstvom Almoša in

njegovega sina Arpada so koncem 9. stoletja prerili v Dacijo, leta 896. pa se naselili v Panoniji in tu ustanovili državo.

Najstareji narodopisci Magjare imenujejo Turke. Slovani so jih najraje imenovali Ugre, Ungre, pa tudi Vengre; po teh imenih so jim Nemci dali imé „Ungarn“.

Po plamtečem sočutji, ki ga dandanes Magjari razodevajo do Turkov, je očitno, da se kri Turška pretaka po žilah Magjarov in da po takem tisti narodopisci pravo trdijo, ki pravijo, da Magjari so po plemenu Turki.

Politične stvari.

Kaj bode konec dolgočasnih konferenc v Carigradu — boj ali mir?

Kmalu, in gotovo še ta mesec rešeno bode dvojno veliko vprašanje, ki bode odločilo bodočnost Avstrije: ali da se še vprihodnje ohrani v Evropi ono stališče vélike države, ki jej po pravici gre gledé na zgodovino njeno in velikost njene zemlje, ali da se vresničijo one nakane, ki so jih Košut in njegovi nasledniki napisali v svoj program. Maščevanje za Vilagoš, boj z Rusijo in s tem vničenje spominov vseh dogodeb, ki so jih po Jelačiču doživeli Magjari: to je, kar vodi sorodnike Turkov in njihovo časništvo.

Domišljena nepremagljiva moč Magjarskega naroda, ki se šopiri s svojimi honvedi, ki jim jih je žalibog! neprevdarjeno Avstrija pomagala stvariti, — pričakovanje, da z Magjari politično enako misleči Poljaci se tudi vzdignejo na noge, — zelena zastava Mohamedova — in sovraštvo velicega dela Nemcev do vsega, kar je slovanskega: to so zavezniki, ki po mislih Košutovcev bodo zdaj stopili na oder sveta, katerim morebiti še zmirom nada po glavah roji, da se Anglija sprè z Rusijo.

To vse je šovinizem lahkomiselnih možganov taci narodov, ki si domišlujejo, Bog vĕdi, kaj da so!

Al Poljakom in Magjarom je Rusija že enekrat pokazala železno svojo pest; Nemčija z Bismarkom na čelu v ozki zvezi z Gorčakovom se pač ne bode brigala za Magjarski „globus“; lord Salisbury v soglasji z Ignatievom v Carigradu je Magjarom podrł gradove, ki so si jih že zidali v zraku — in po vsem tem ostaja jim le še fizično in moralično, politično in finančno propala Turčija, katere niti Košut in njegovi zapetniki, niti Klapka in drugi v Carigradu bivajoči Magjarski softe ne bodo na noge spravili.

Turčijo že davno ves svet imenuje „na smrt bolnega možá“; poglejmo si zato to umirajočo Turčijo malo bolj na drobno.

Da so diplomati v Carigradu svojo igro izigrali, to je znano. Ali so jo izigrali dobro ali slabo, to je vse eno; le to moramo reči, da gospodje diplomati v Carigradu ne mešajo svojih kvart pred očmi celega sveta in da jih ne kažejo onim časnikarjem, ki že danes po svetu trobijo, da je zmagala modra politika Turška, kateri zvonec nosi Mithad-paša. Vsakako pa je verjetno, da še ta teden bode konec Carigradskih konferenc, in po takem nastane vprašanje: „kaj pa zdaj?“

O tem, ali bode boj ali mir, si gredó misli navskriž. Zbiranje Ruske armade ob Prutu kaže na boj. Al v konferencijah se je tudi povdarjala misel, naj se Turčija — brez boja — prepustí lastni njeni osodi.

Mithad-paša trdovratno odbija vse, kar zahtevajo zastopniki tujih vlad. On tedaj sili v boj. Zakaj pa? Vganjka tej zastavici ie lahka. Mithad-paša, ki

skozi in skozi pozná gnjile razmere Turške, vé, da edino le boj, ako bi srečen bil za Turčijo, je v stanu, jo zdržati kot državo, mir pa, ker so finance Turške popolnoma na kantu, mora strohnelo poslopje samo po sebi razsuti.

Bivši razpor med Rusijo in Anglijo je imel nasledek ta, da Turčija po Pariški pogodbi od leta 1854., v koló Evropskih vlad vpeljana, tudi prav po Evropskem izgledu ni od 1854. do 1873. leta s pripomočjo Angleške vlade nič manj kot 15 državnih zajémov (posojil) naredila in se je tako njen dolg do konca leta 1875. pomnožil čez 6000 milijonov frankov. Vsakoletni obresti (činži) tega dolgá znašajo 366 milijonov. Ker pa se vsi državni dohodki njeni štejejo na 354 milijonov, je po takem očitno, da obresti državnega dolgá ne požró samo ves dohodek Turčije, marveč da še 12 milijonov frankov vsako leto primanjkuje. Zato pa, da bi se še druge državne potrebščine pokrile, ni ne vinarja v blagajnici.

Že 6. dne oktobra 1875. je Turčija krido napovedala s tem, da je od državnih obligacij le polovico obresti izplačala, za drugo polovico pa je izdala nove obligacije (nov papir), in s tem se je državni dolg pomnožil zopet za 160 milijonov frankov.

To pa je grozno osupnilo vso Evropo, in to je bil vzrok, da so tudi Angleži začeli pisano gledati svoje ljubljene Turke, kajti po Turškem bankerotu 6. oktobra 1875. leta so samo Angleži blizo 100 milijonov frankov izgubili. Zdaj se lahko ugane, zakaj Anglija dandanes v konferencah Carigradskih z Rusijo vleče. Zato je poslanec Greuter v državnem zboru pravo povedal, rekši: „die Türken-Loose sind es, und nicht das Loos der Türken, welche den Türkenfreunden am Herzen liegen.“

Turčija zdaj zopet išče denarja; al sirota nima poroka in nima nič zastaviti, kajti že davno je do zadnjega cembra zastavljeno vse, kar ima: desetina, colnina, podlošnina (tribut), železnice, tobaka monopol, na kratko rečeno, zadnja nit. Vojaki in uradniki ne dobivajo nikake plače; uni morajo ropati, ti pa stradati, ker namesti gotovega denarja dajejo se jim nakazi na papirnatih listkih (bon) s zagotovilom poznejega plačila z obresti; ko pa pride obljubljeni čas plačila, dadó se jim zopet papirnati nakazi z obljubo viših obresti. Od srede septembra do srede decembra lanskega leta, tedaj 3 mesece, niso uradniki dobili nikakoršne plače. Obljubilo se jim je, da ob velikem Turškem prazniku 22. dne decembra — bairamu — se jim izplača cela mesečna plača iz blagajnic — al kaj se zgodi? 19. dne decembra je prišel sultanov adjutant in — pobral denar, uradnikom odločen, ki so tridnevni praznik potem s postom praznovali.

Z ozirom na take razmere, ki so od konca do kraja resnične, bilo bi pač najbolje, Turčijo prepustiti svoji gnjilobi, po kateri mora sama po sebi poginiti, ako ne bi bil strah upravičen, da bi ubogi naši kristjanski bratje morali še več trpeti kakor dozdej!

In kaj v očigled vsega tega nameravajo Magjari? Hočejo li Košutovci tudi Avstrijo vreči v žrelo Azijskim barbarom?!

Novice iz Turčije in o Turških zadevah.

Kakor komedijanti v gledališčih, ki dajejo „najzadnje“ predstave, prav tako počenjajo v Carigradu zastopniki Evropskih vlad, ki imajo že po več dni zmirom „zadnje konference“; podoba je, kakor da ne bi mogli več vsaksebi. Prav ginljivo je to „prijateljstvo“ in po njem bi se dalo sklepati, da so Evropski poverje-

niki o tirjatvah do Turčije edinih misli, posebno, ker še Ruski listi trdijo, da Rusija z drugimi složno postopa. Kako bi se pa to vjemalo z znanim govorom carevim v Moskvi? Na noben način vendar ne bo dolgo trajalo, da bo štrana popolnoma razmotana, kajti konference mora biti še ta teden konec.

Turčija se trdovratno ustavlja vsem zahtevam; videti je, kakor da ne bi hotela družega ko vojsko, ker noče nič odjenjati. Pri tem se menda še celó ne zanaša na kako tujo pomoč, če je resničen sledeči prizor med posvetovanjem. Ker so se namreč Turški poverjeniki zmirom in zmirom le ustavljali, vtrga se Angleškemu zastopniku Salisburyu nit potrpežljivosti, da Turkom reče: „vi boste pač morali sprejeti naše ponudbe. Na to pa se oglasi Edem-paša in razjarjen vpraša: „Kako, da moramo?“

Tudi druga znamenja kažejo le na vojsko. Rusija ima neki tako armado na nogah, kakoršne zoper Turka še nikdar ni spravila v orožje, in govori se, da ima te dni doiti jej ukaz, da morajo vojaki v vsaki deželi, v katero bi prišli, če jej je Rusija prijateljica, se proti prebivalcem kolikor mogoče prijazno obnašati, kakor na lastni zemlji.

Črnogorci bi, ako bi Turčija ponudila jim mir, zahtevali odškodovanja za vojsko 2½ milijona frankov. Zaslužili so jih pač hrabri sokoli.

Šeik ul islam, to je, veliki mufti ali glavav postav in vere pri Turkih, je celó podal sultanu nek ukaz do Turškega duhovstva, naj bi mohamedancem prigovarjalo, da se vsi zberó pod praporom Mohamedovim za boj.

Zadnja seja konference je bila v ponedeljek. V tej so podali poverjeniki Turški vladi zadnje, zeló omehčane predloge s tem, da ona mora do četrtega odgovoriti, sicer zapusté Carigrad. Vsi pa imajo malo upanja, da bi Turčija povoljno odgovorila.

Peštanski „softe“ so 13. t. m. podali svojo staro sabljo Kerim-paši, ki je bil pri tej priliki zeló ginjen in rekel, da se Turčija vojskuje za pravico in pravost.

V Krfu niso smeli softe na suho, ker so jih čakali enaki pozdravi kakor v Trstu.

Mnogovrstne novice.

* *Svarilo.* Po kmetih na Kranjskem se klatijo že dalje časa neki kupci, kateri kupujejo stare sreberne pase od naših premožnih kmetov. Da dobijo dosti vredne pase za slepo ceno, zato lažejo ljudem, da se pasi potrebujejo za lepšanje neke podobe matere Božje. Kraj, kje je ta mati Božja, povedó ti možakarji, kakor jim ravno prav hodi. Nekaj kmečkih žensk so ti pobožni sleparji, Dunajski judje, že osleparili. Mi svarimo kmečke ljudi, naj ne verjamejo tem goljufom, in če hočejo take pase prodati, naj jih prinesó v Ljubljano, kjer se jim bodo pošteno po vrednosti izplačali pri poštenih zlatarjih.

* *Repati ljudje,* to je, ljudje z repom se po poročilu nekega misijonarja, ki kristijansko vero uči prebivalce na otoku Nove Guinee, nahajajo na nekem kraju onega otoka, ki se zove Kolili. Ta rep je neki prav trd in negibčen, zato tak človek, ako se hoče na zemljo vستي, mora poprej luknjo v njo skopati, da rep noter spravi. Otroke, ki brez repa pridejo na svet na onem otoku, umoré koj po rojstvu, da jih ne zasramujejo repati njihovi rojaki. Misijonar sam ni še videl teh ljudi in nanznanja le, kar je slišal. O repatih ljudéh pa se je že večkrat pisalo, al dokazal nihče ni, da je to kaj več kot le govorica. In menda bo tudi tukaj taka.